

**LÄNSRÄTTEN I
KALMAR LÄN**

Föredragande: Sofia Kullman

DOM
2008-10-31
Meddelad i
Kalmar

Mål nr
1526-08 E
Rotel 4

SÖKANDE

ScanBalt Crane AB, 556606-0504
Åsbyvägen 22
760 31 Edsbro

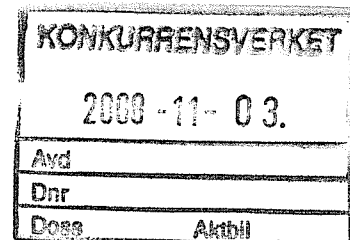
MOTPART

Kalmar Hamn AB, 556013-8348
Box 810
391 28 Kalmar

Ombud: Advokaten Henrik Seeliger, Advokatfirman Lindahl KB, Box
11911, 404 39 Göteborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

DOMSLUT

Länsrätten avslår ansökan.

Länsrättens interimistiska beslut skall inte längre gälla.

YRKANDEN M.M.

Kalmar Hamn AB (hamnen) genomför en öppen upphandling av en mobil hamnkran på hjul. I tilldelningsbeslut den 1 oktober 2008 beslutade hamnen att Mantsinen Group utsetts som leverantör.

ScanBalt Crane AB (bolaget) ansöker om överprövning och yrkar att rättelse skall ske av upphandlingen.

Hamnen bestrider bifall till ansökan.

Länsrätten beslutade den 10 oktober 2008 att upphandlingen inte får avslutas innan rätten slutligt tagit ställning till ansökningen eller förordnat på annat sätt.

DOMSKÄL

Av hamnens förfrågningsunderlag framgår följande.

Kravspecifikation och behovsbeskrivning innehåller ett antal "skall-krav" och "begäran om ytterligare uppgifter i anbudet (optioner)". Skall-kraven är obligatoriska och skall vara uppfyllda för att anbud ska kunna prövas och antas.

Som skall-krav anges bland annat att hydrauloljan skall vara biologiskt nedbrytbar, att axeltryck per axel skall vara maximalt 70 ton, att överlastkapacitet vid full last skall vara maximalt två ton/m² samt att leveranstiden för frekventa reservdelar skall vara maximalt 48 timmar.

Bolaget anför som grund för sin ansökan följande.

En mobilkran kan modifieras samt kombineras på väldigt många olika sätt. En och samma ”grundkran” kan ha upp till 70 olika utföranden.

Bolaget har i sitt anbud avseende maximalt axeltryck per axel angett 70 ton. Upphandlande enhet har anmärkt att det i en till anbudet bilagd broschyr redovisas ett maximalt axeltryck på 70 ton baserat på en kran med maxvikt 66 ton. Offererad kran är påbyggd för att klara ställda lyftkrav och väger cirka 80 ton. Bolaget vidhåller uppgifterna i sitt anbud och påpekar att en uppgift i en broschyr kan gälla en kran i ett visst utförande och är inte speciellt framtagen för att matcha denna upphandling. Samma sak gäller de övriga skall-krav där hamnen räknat om bolagets angivna siffror efter eget huvud.

Kravet på biologiskt nedbrytbar olja besvarade bolaget genom att påpeka att det finns att tillgå mot extra betalning. Normalt sett är alla kranar tomma på hydraulolja och levereras med den olja kunden så önskar. Bolaget menar således att det uppfyller det nämnda skall-kravet, som rimligtvis bör handla om kranen kan hantera hydraulolja eller inte. Tillägget ”mot extra betalning” bör därför inte ses som någon reservation.

Hamnen anför följande.

Hamnen har i förfrågningsunderlaget på ett tydligt sätt redogjort för vilka ovillkorliga krav som ställs för att ett anbud skall kvalificeras till utvärdering. Av bolagets anbud framgår att den offererade kranen brister i uppfyllnaden avseende ovillkorliga kvalificeringskrav som uppställts i förfrågningsunderlaget på följande områden:

- maximal överlastkapacitet vid full last,
- biologiskt nedbrytbar hydraulolja,

- leveranstid frekventa reservdelar,
- maximalt axeltryck per axel.

Hamnen har därför haft att förkasta bolagets anbud, vilket också skett.

Överlastkapacitet är den belastning per kvadratmeter som kajen kommer att utsättas för. Vad gäller den aktuella kajen får belastningen således uppgå till maximalt två ton/m². En högre belastning skulle kunna innebära risker för kajens stabilitet. Överlastkapacitet beräknas enligt vedertagna metoder ut genom följande formel där X är överlastkapaciteten vid full last i ton/m²:

$$\frac{\text{Kranens vikt} + \text{maximal last}}{\text{Bredd mellan yttersidor stödben i meter} \times \text{längd mellan yttersidor stödben i meter}} = X$$

Hur stor last en kran kan lyfta (full last) varierar beroende på vilket läge kranarmen befinner sig i. Med anledning av detta har hamnen begärt att anbudsgivarna skall bifoga ett så kallat lyftdiagram till sina anbud. Av det lyftdiagram som bolaget bifogat sitt anbud framgår att full last för den av bolaget offererade kranen som mest uppgår till 23,4 ton. Kranens totalvikt utan last uppgår till ca 80 ton, bredden mellan stödbenen uppgår till ca 5,7 meter och längden mellan stödbenen uppgår till ca 7,2 meter. Om siffrorna infogas i formeln tillsammans med uppgiften om full last, blir överlastkapaciteten 2,519 ton/m². Skallkravet på maximalt två ton/m² är därmed inte uppfyllt. Siffrorna härrör inte från någon broschyr utan följer av det underlag bolaget själv har lämnat i sitt anbud.

Bolaget har även angett att kranen kan fås med större stödbensplattor. Större stödbensplattor medför att ytan som kranens vikt skall fördelas på blir större och att överlastkapaciteten i ton/m² således blir lägre. Stödbensplattorna har i sitt standardutförande måtten 600 mm x 600 mm enligt bolagets anbud. Mot en merkostnad kan de fås i storleken 600 mm x 1 100 mm. Kostnaden har inte preciserats av bolaget, varför hamnen inte har kunnat

beakta frågan om vilken effekt dessa alternativa plattor skulle få på överlastkapaciteten. Oaktat detta kan det konstateras att inte ens med dessa större stödbensplattor hade den offererade kranen uppfyllt förfrågningsunderlagets krav på maximal överlastkapacitet, då överlastkapaciteten enbart hade sänkts till 2,316 ton/m² och alltså inte heller i detta utförande uppfyllt skallkravet.

Kravet på att hydraulolja skall vara biologiskt nedbrytbar avsåg att biologiskt nedbrytbar olja skulle kunna användas i kranen. Någon leverans av hydraulolja ingår inte i upphandlingen. Bolaget har inte kryssat i den ja-ruta i förfrågningsunderlaget som anger att hydraulolja är biologiskt nedbrytbar. Bolaget har istället angett att hydraulolja kan fås som biologiskt nedbrytbar mot merkostnad. Detta kan inte uppfattas på annat sätt än att det är förknippat med en merkostnad att få kranen i ett utförande så att den kan hantera biologiskt nedbrytbar hydraulolja. Bolagets skrivning utgör därför en inte prissatt reservation som omöjliggör en jämförelse mellan anbuden.

Skallkravet avseende leveranstid för frekventa reservdelar är inte uppfyllt då bolaget reserverat sig vad gäller storhelger.

Som skallkrav har också uppställts att max axeltryck per axel inte får överstiga 70 ton. Ett högre axeltryck skulle kunna medföra att stödbenen gör hål i kajtan. Bolaget har till sitt anbud bifogat en broschyr avseende en Sennebogenkran. Hamnen har uppfattat denna broschyr som en del av bolagets anbud. Av broschyren framgår att axeltrycket uppgår till maximalt 70 ton. Redovisningen avser emellertid en kran med maxvikt på 66 ton. Den kran som bolaget offererat är påbyggd för att klara vissa av de krav som hamnen ställt upp och väger istället ca 80 ton. Detta leder rimligen till att maxtrycket per axel blir avsevärt högre än på en 14 ton lättare kran.

En upphandlande enhet får begära att ett anbud förtydligas eller kompletteras om detta kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Kompletteringar avseende ovillkorliga kvalificeringskrav anses alltid medföra risk för särbehandling och konkurrensbegränsning. Hamnen har därför varit förhindrad att ge bolaget tillfälle att komplettera eller förtydliga sitt anbud.

Bolaget har efter hamnens svar anfört följande.

Avseende skall-kravet på maximal överlastkapacitet har hamnen använt sig av en specifik formel. Det finns flera olika sätt att räkna ut överlastkapacitet. Bolaget har använt sig av ett på marknaden vedertaget program för en mer exakt uträkning av överlastkapacitet, men eftersom hamnen inte hade några formella krav kring vilken formel som skulle användas för uträkning av överlastkapacitet anser bolaget att skall-kravet avseende överlastkapacitet är uppfyllt. Om hamnen i förväg visste vilken formel den hade tänkt att använda borde detta angetts i förfrågningsunderlaget för att därigenom öka transparensen i upphandlingen.

Avseende skall-kravet på biologiskt nedbrytbar hydraulolja ställer sig bolaget frågande till hur frågan är formulerad i förfrågningsunderlaget: "Är hydrauloljan biologiskt nedbrytbar?"

Bolaget menar att skall-kravet beträffande hydraulolja är utformat på ett sätt som omöjliggör ett ja-svar utan tillägg. Om hamnen var intresserad av att få reda på huruvida kranen kunde hantera en viss typ av olja så hade transparensen ökat om hamnens fråga formulerats: "Kan maskinen hantera biologiskt nedbrytbar olja?"

Avseende krav på leveranstid för frekventa reservdelar påpekar bolaget att hamnen nu tillfört ytterligare skall-krav som missats av bolaget. Enligt 9

kap 10 § LOU skall en upphandlande myndighet till en anbudssökande eller anbudsgivare som begär det lämna upplysningar om skälen för att leverantörens ansökan har avslagits eller anbud förkastats. För att en anbudslämnare skall kunna göra en riktig bedömning huruvida ett företag skall begära överprövning bör den upphandlande enheten redan från början redovisa alla de missade skall-kraven. Trots detta vill bolaget påpeka att det faktiskt svarat ja på skall-kravet kring leveranstid av reservdelar. Om hamnen ändå anser att reservationen bryter mot skall-kravet menar bolaget att skall-kravet är orimligt och bryter mot proportionalitetsprincipen.

Avseende skallkravet på maximalt axeltryck per axel anser bolaget att hamnen spekulerar kring huruvida bolagets kran kommer att uppfylla kravet eller ej. Resonemanget bygger på en broschyr samt antaganden att en kran som väger 80 ton måste ha ett axeltryck över 70 ton. För att detta skall stämma måste kranen vara extremt överdimensionerad åt någon axel. Bolaget hävdar bestämt att den offererade kranen uppfyller skall-kravet på max 70 ton.

Vidare anser bolaget att hamnens val att presentera skallkraven i röd färg är olyckligt. I vissa lägen blir det förvirrande, speciellt om man är färgblind eller kopierar eller faxar förfrågningsunderlaget i en svartvit kopia.

Länsrätten gör följande bedömning.

Med ledning av hamnens formel och de uppgifter bolaget lämnat i sitt anbud kan konstateras att den maximala överlastkapaciteten överskrids.

Bolaget påstår att det använt sig av ett på marknaden vedertaget program för att göra en mer exakt beräkning av överlastkapaciteten. Det har dock inte närmare angett vilket program det handlar om eller gett något exempel på en uträkning. På grund härav kan bolaget inte anses ha styrkt påståendet

att den offererade kranen uppfyller skall-kravet på maximal överlastkapacitet.

Frågan om hydraulolja är biologiskt nedbrytbar kan inte gärna missförstås. Det måste ha varit helt klart för anbudsgivare att hamnen därmed ville ha svar på frågan om kranen kan hantera biologiskt nedbrytbar olja. Bolaget måste också anses ha förstått frågan genom sitt svar att kravet kan uppfyllas mot merkostnad.

En upphandlande myndighet har en viss möjlighet att tillåta förtydliganden och kompletteringar av ett anbud enligt 9 kap 8 § andra stycket LOU. Detta får dock inte innebära någon risk för särbehandling. Om en upphandlande myndighet beaktar en ändring i det ursprungliga anbudet från en enda anbudsgivare får den en fördel jämfört med sina konkurrenter. Hamnen kan därför inte anses ha haft någon skyldighet att begära något förtydligande från bolaget.

Bolagets svar på frågan om hydraulolja innebär en reservation som inte gör det möjligt att jämföra de inkomna anbuden med varandra.

Bolaget uppfyller således inte skall-kraven max överlastkapacitet och biologiskt nedbrytbar hydraulolja. Bolagets anbud ska därför förkastas. Rättelse av upphandlingen ska inte ske.

Vid denna bedömning saknas anledning att ta ställning till om bolaget uppfyller övriga skall-krav, som underkänts av hamnen.

Till följd av det anförda ska ansökningen avslås. Vidare ska det interimistiska beslutet inte längre gälla.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1d).

På länsrättens vägnar

Lorentz Bjurgert
rådman

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.